

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

FILOSOFICKÁ FAKULTA

Katedra politologie a evropských studií

Zuzana Kačorová

Předsednictví v časech krize, aneb malé státy a velké výzvy

Komparace českého a řeckého předsednictví v radě EU

Bakalářská práce

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Adam Kabele

Olomouc 2021

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedené bibliografické a elektronické zdroje.

V Olomouci dne.....

Podpis.....

Poděkování

Mé poděkování patří Mgr. Adamovi Kabelemu, za podnětné připomínky k obsahu práce a za jeho vedení a vstřícný osobní přístup.

Obsah

ÚVOD	6
1.1. Od Pařížské smlouvy po 70. léta	11
1.2. Od 80. let po Lisabonskou smlouvu	12
2. Obecné principy a funkce předsednictví	16
2.1. Obecné principy	16
2.2. Funkce předsednictví	17
3. Předsednictví Řecké republiky	20
3.1. Přípravy řeckého předsednictví v roce 2014	21
3.2. Priority řeckého předsednictví	22
3.3. Průběh řeckého předsednictví v rámci krize	23
4. Předsednictví České republiky	27
4.1. Přípravy českého předsednictví	27
4.2. Priority českého předsednictví	28
4.3. Průběh českého předsednictví v rámci krize	29
5. Komparace řeckého a českého předsednictví	33
5.1. Plnění programových priorit	33
5.2. Řešení krizových situací	37
5.3. Obecné zhodnocení	40
ZÁVĚR	42
Literatura a prameny	46
Abstrakt	50
Abstract	51

Seznam zkratk

ESUO – Evropské společenství uhlí a oceli

EHS – Evropské hospodářské společenství

ER – Evropská rada

JEA – Jednotný evropský akt

EPS – Evropská politická spolupráce

SZBP – Společná zahraniční a bezpečnostní politika

HMU-Hospodářská měnová unie

ECB – Evropská centrální banka

EP-Evropský parlament

EK-Evropská komise

ER – Evropská rada

SEU – Smlouva o Evropské unie

SFEU – Smlouva o fungování Evropské unie

JAV – Justice a vnitro

LS-Lisabonská smlouva

PASOK-Panhelénské socialistické hnutí

SYRIZA-Koalice radikální levice

ODS-Občanská demokratická strana

ÚVOD

Tato bakalářská práce je zaměřena na průběh a srovnání řeckého a českého předsednictví v Radě Evropské unie. Jednotlivá předsednictví se střídají v 18měsíčním programu, a to v rámci svého předsednického tria. V případě Řecka se jedná o předsednické trio Irsko-Litva-Řecko a Česká republika je součástí tria Francie-Česká republika-Švédsko. Předsednictví dané země trvá šest měsíců, během nichž se předsedající stát snaží plnit svůj vlastní předem vytvořený a schválený program.

Řecká republika se v roce 2014 předsednictví ujala již po páté za dobu svého členství v EU. Předchozí předsednictví vykonávalo Řecko v letech 1983 (již dva roky po svém vstupu), 1988, 1994, 2003 a poslední předsednictví, kterému se tato práce věnuje proběhlo v roce 2014. Řecko vstupovalo v roce 2014 do čela předsednictví Rady EU ve velmi podobné roli, jako tomu bylo v roce 2009 v případě ČR. Již od počátku se potýkalo se skepsí a nedůvěrou ohledně toho, zda tuto obtížnou úlohu zvládne. Tato skepse panovala především z důvodu stále probíhající dluhové krize, která Řeckem zmítala od roku 2009 a trvala dlouhých devět let, přičemž byla doprovázena nepokoji ve společnosti spojených s vlnami protestů a stávek. Nejen dluhová krize však výrazně komplikovala průběh řeckého předsednictví. Dalším faktorem se staly volby do Evropského parlamentu, které se konaly současně s plněním agendy řeckého předsednictví ve dnech 23.-24. května 2014. Tyto volby opět zvedly vlnu protiimigračních a euroskeptických postojů.

Česká republika se zhostila role předsednictví jako druhá z postkomunistických zemí (první bylo Slovinsko) a zejména ze strany Francie zde panovaly obavy z dopadu českého předsednictví na EU. ČR se v roce 2009 musela potýkat se světovou finanční krizí, s plynovou krizí a řešením konfliktu v pásmu Gazy. Problémy však nastaly také na domácí politické scéně. Politická krize, pád vlády Mirka Topolánka 24. března 2009 a následné odložení předčasných voleb do Poslanecké sněmovny, kdy bylo jejich předčasné konání zrušeno a odsunuto na následující rok 2010, společně s euroskeptickými názory tehdejšího prezidenta republiky Václava Klause značně komplikovaly průběh celého předsednictví.

Tyto dva státy jsem zvolila z důvodu několika společných znaků. Jedním z nich je například tranzice k demokracii z nedemokratických režimů, přestože každý stát

z jiného typu tohoto režimu. Dalším společným znakem těchto zemí je to, že obě země vstupovaly do předsednické role v pozici evropského „outsidera“, přestože Řecko mělo za sebou již čtyři předsednictví a panovaly velké obavy o tom, zda tuto úlohu mohou zvládnout bez dopadu na celkové fungování EU. Tato práce se však především zaměřuje na skutečnost, která obě tato předsednictví spojovala, konkrétně na to, že obě země během doby jejich předsednictví prožívaly nejen období plnění svých programových priorit a cílů, ale zároveň zažívaly období krize.

Cílem této práce je celkové zhodnocení průběhu obou předsednictví, konkrétně toho, jak se obě země vyrovnaly s řešením jednotlivých krizových situací během svého mandátu a následná jejich komparace. Hodnocení je zaměřeno na zvládnutí řešení krize a hodnocení předsedajících států při plnění svých předem stanovených programových priorit. Dalším z cílů je zjistit, která země tuto úlohu zvládla lépe, tedy které z nich se podařilo splnit více svých zvolených předsednických priorit a porovnat vztah obou zemí k EU během svého předsednictví. Ověřovány budou následující výzkumné otázky: ***Která země byla při plnění své agendy úspěšnější? Lze české a řecké předsednictví považovat za úspěšně zvládnuté?***

Práce je rozdělena na dvě hlavní části, část teoretickou a analytickou. Teoretická část je rozdělena na další tři části. První z nich se zaměřuje na historický vývoj předsednictví, druhá na obecné principy a funkce předsednictví a třetí část popisuje jednotlivá předsednictví. Jako první je popsáno předsednictví Řecka, které bylo v čele Rady EU od 1.1.2014-30.6.2014, poté je popsáno předsednictví ČR, která předsedala v období 1.1.2009-30.6.2009. Zde se zaměřuji na přípravy, program a krizové momenty v průběhu obou předsednictví. V první teoretické části se jedná zejména o deskriptivní popis institutu předsednictví a jednotlivého průběhu řeckého i českého předsednictví. Teoretická část je dále rozdělena na tři kapitoly, kdy je první kapitola rozdělena do dvou podkapitol, které představují historický vývoj institutu předsednictví od Pařížské smlouvy po Lisabonskou smlouvu. Druhá kapitola se věnuje hlavním principům, a funkcím předsednictví. Třetí kapitola je zaměřena na jednotlivá předsednictví, jejich průběh, program a příprav a je rozdělena do dvou podkapitol, kdy se první z nich věnuje předsednictví řeckému a druhá českému. Jádrem této práce je komparace obou předsednictví v aspektech plnění programů a řešení krizí. Analytická část začíná čtvrtou

kapitolou a je rozdělena do tří podkapitol, které řeší, jak tyto země zvládaly plnění programových cílů, řešení krize a celkového zhodnocení. Poslední kapitoly představují závěr, ve kterém je popsáno finální zhodnocení a zodpovězení stanovených výzkumných otázek. Tato bakalářská práce je kombinací deskripce, která je použita v teoretické části a komparativní analýzy, využití v části analytické.

V analytické části jsem se věnovala především úspěchům a neúspěchům obou předsednictví, představila jsem zde splněné programové priority obou zemí, které jsem následně porovnávala a zhodnotila, která ze zemí byla v tomto ohledu úspěšná a která nikoliv. Vycházela jsem zejména z původního vytvořeného pracovního programu obou zemí, ve kterém jsou podrobně popsány předem určené cíle a priority a následně popsala, zda je daná země splnila nebo ne. Další část jsem v analýze věnovala postupům zemí při řešení krizových situací, které se během jejich předsednictví odehrály a zda tato řešení byla efektivní nebo zda se řešení určitých problémů nepodařilo zvládnout. Dále jsem obecně zhodnotila, jak si Řecko a ČR během svého předsednictví vedly a zda lze jejich předsednictví považovat za úspěšně zvládnuté.

Ve své práci jsem využila primární i sekundární zdroje. K primárním zdrojům patří zejména zakládající smlouvy (Smlouva o ESUO, Smlouva o EHS, Slučovací smlouva, Smlouva o EU, Smlouva o fungování EU). Jednotlivé články z těchto smluv nám přibližují vývoj institutu předsednictví a přináší hlubší náhled do vnitřního fungování tohoto institutu. Dále zde patří pracovní programy českého a řeckého předsednictví, které každá předsednická země před výkonem musí zveřejnit, a ve kterém jsou obsaženy veškeré informace ohledně zvolených předsednických priorit, příprav nebo například informace o rozpočtu, předsednickém logu a zvoleném mottu předsednictví. Stejnou funkci zastávají také oficiální dokumenty mapující výsledky obou předsednictví, v nichž je zhodnocen průběh předsednictví, včetně úspěchů, neúspěchů, přijatých legislativních aktů a uskutečněných akcí. Zároveň jsem v rámci kapitoly o přípravách českého předsednictví čerpala z oficiálního zdroje vydaného tehdejší vládou ČR nesoucí název *České předsednictví – otázky a odpovědi*. Tento zdroj je v podobě brožury, jež měla občanům ČR přiblížit před začátkem vykonávání českého mandátu v čele Rady EU, co vše sebou výkon předsednické funkce obnáší, jak probíhaly přípravy či představila hlavní osobnosti spojené s českým předsednictvím.

K sekundárním zdrojům zaměřujících se na české předsednictví v této práci patří zejména publikace autora Petra Kanioka, který se v českém prostředí institutu a problematice předsednictví hluboce věnuje. Především jsou zde využity knihy *Předsednictví Rady EU: příběh půlstoletí*, která se již dle názvu velmi detailně věnuje právě historii předsednictví od zakládajících smluv téměř po současnost. Podrobně jsou zde popsány jednotlivé funkce a principy, na nichž předsednictví v Radě EU funguje. Součástí této publikace je také případová studie věnovaná předsednictví Švédska a Německa. V oblasti předsednických funkcí a principů jsem použila také citace z knihy Petra Fialy a Markéty Pitrové *Evropská unie*, která se věnuje jednotlivým institucím EU, včetně Evropské Rady a předsednictví. V této práci jsou mnohokrát využity také citace z druhé knihy P. Kanioka věnující se případu ČR s názvem *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*, kde autor podrobně popisuje jednotlivé události ovlivňující průběh českého předsednictví, včetně všech krizí, kterým se v této práci věnuji. V této knize se však Kaniok věnuje celému předsednickému triu, tedy i předchozímu francouzskému předsednictví a nastupujícímu předsednictví Švédska. Kaniok zde zdůrazňuje to, že není pouze jeden náhled na zhodnocení českého předsednictví, ale jedná se o velmi komplikovanou záležitost, jež je ovlivněna několika aspekty.

V rámci podkapitoly věnující se fenoménu osobnosti Václava Klause a jeho roli při českém předsednictví jsem použila citace z publikace *Mirek Topolánek-Sto dní v čele Evropy* od autorů Herberta Slavíka a Jiřího F. Potužníka, kde jsou zachyceny zásadní momenty českého předsednictví v době, kdy byl premiérem země M. Topolánek. Popsány jsou zde ty nejdůležitější události, které se během doby jeho vlády a předsednictví udály.

Další literatura, jež je zde využita je kniha od autorů Michaela Bauna a Dana Marka *Česká republika a Evropská unie*, ve které je českému předsednictví věnována celá kapitola a přináší zajímavé informace například ohledně osobnosti Václava Klause.

Mimo knih je zde využito také množství článků a publikace z Politologického časopisu, konkrétně z příspěvku Markéty Pitrové a Petra Kanioka s názvem *Institut předsednictví Evropské unie – principy, problémy a reforma* nebo z článku autorů

Vlastimila Havlíka a Lubomíra Kopečka, kteří se věnovali problematice vnitropolitické krize a následného pádu Topolánkovy vlády.

Ze zahraničních publikací jsem čerpala například z díla Martina Westlaka a Davida Gallowaye *The Council of the European Union*, kde jsem čerpala zejména z části věnující se vývoji předsednictví. Dále se z cizojazyčných publikací jednalo o knihu Hayes-Renshaw a Helen Wallace *The Council of Ministers* nebo z díla Jonase Tallberga *Leadership and Negotiation in the European Union*, ze kterých jsem citovala zejména v kapitolách věnující se popisu funkcí a principů předsednictví.

V rámci sekundární literatury věnující se předsednictví Řecka jsem využila především publikací řecké autorky Sofie Vasilopoulou. Konkrétně se jednalo o publikaci z roku 2018, která nese název *The party politics of Euroscepticism in times of crisis*. V ní autorka popisuje zejména problematiku řeckých politických stran a euroskepticismu, který během předsednictví Řecka zaznamenal prudký nárůst. Dalším zdrojem pro popsání řeckého předsednictví byla publikace opět řecké autorky Filippy Chatzistavrou *Defying the Oracle? The 2014 Greek Presidency of the EU Council*, která se přímo věnuje pátému řeckému předsednictví.

Ve své bakalářské práci jsem využila také množství internetových zdrojů. Velmi užitečné byly například webové stránky řeckého ministerstva zahraničních věcí, kde byly srozumitelně popsány předchozí řecká předsednictví. Při popisu výsledků voleb do EP v roce 2014 jsem citovala z oficiálních stránek EP, kde byly výsledky jednotlivých stran zveřejněny. Čerpala jsem také z několika internetových článků. Použity byly články ze serverů *Euractiv*, poté například také množství zmínek ze zpravodajského webu *ČT24*, *BBC*, *The Guardian*, *iRozhlas*, *Radiožurnál*, ale také příspěvky z oficiálních webových stránek České národní banky. Použity zde byly také zveřejněné analýzy Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) ohledně řecké nezaměstnanosti v roce 2014 a údaje z šetření UNHCR ohledně počtu uprchlíků v Řecku.

1. Historický vývoj předsednictví

1.1. Od Pařížské smlouvy po 70. léta

Prvotní zmínka o institutu předsednictví v Radě EU se objevuje již v zakládající Smlouvě o Evropském společenství uhlí a oceli (ESUO) z 18. dubna 1951. Konkrétně se jedná o zmínku v souvislosti se Zvláštní radou ministrů, v třetí kapitole, v člancích číslo 27 a 28 (Kaniok 2008). Ve Zvláštní radě ministrů byl jeden zástupce členského státu. Původně byla délka předsednictví stanovena na tříměsíční lhůtu a fungovalo na rotačním principu v abecedním pořadí (Smlouva o založení ESUO, Čl. 27). Tři měsíce byla však velmi krátká doba pro stanovení a plnění zásadních změn a cílů, což velmi snižovalo význam této instituce.

Další ze zmínek o institutu předsednictví jsou obsaženy v Římských smlouvách z 25. března 1957. Jednalo se o dvě smlouvy, kdy první z nich byla Smlouva zakládající Evropské hospodářské společenství (EHS) a druhá Smlouva zakládající Evropské společenství pro atomovou energii (EURATOM). Tehdejšími signatářskými státy byly Itálie, Spolková republika Německo, Belgie, Francie, Lucembursko a Nizozemsko. Zároveň při vzniku těchto dvou nových společenství vznikla také dvě nová předsednictví, pro každé z nich. Při vytváření institucionální struktury EHS a EURATOM byl model Rady jako garanta národních zájmů malých členských států automaticky přijat (Fiala, 2009). Předsednictví bylo definováno ve Smlouvě o EHS v člancích číslo 146 a 147 a od původního znění se měnilo jen velmi málo. Předsednictví bylo opět založeno na rotačním principu, přičemž se jednotlivé členské státy střídaly v abecedním pořadí. Článek 146 obsahuje změnu ohledně délky mandátu, z třech na dnešních šest měsíců (Smlouva o EHS: Čl.146). Poprvé zde byla také jasně definována povinnost předsednictví, a to konkrétně povinnost svolávat Radu (Smlouva o EHS, Čl.147). Předsednictví Rady EHS a Rady EURATOM fungovalo na stejných principech se stejnými pravomocemi (Kaniok 2008:18.19). V té době tedy stále existovaly tři Rady se třemi vlastními předsednictvími – Rada ESUO, Rada EHS a Rada EURATOM. To se změnilo v roce 1965 prostřednictvím Slučovací smlouvy, která sjednotila instituce všech tří společenství, včetně předsednictví. Slučovací smlouva potvrdila délku mandátu předsedající země na dobu šesti měsíců a abecední pořádek (Slučovací smlouva, Čl.2).

Na své významnosti začalo předsednictví nabývat zejména v období 60. a 70. let. V tomto období došlo k útlumu počátečního supranacionálního impulsu a integrační rámec zahajuje období mezivládního paradigmatu (Kaniok 2008:20). V rámci tzv. Krize prázdných křesel a následném Lucemburském kompromisu došlo k nutnosti posílení hlasu a moci vlád jednotlivých členských států. Možnost vetovat jakýkoliv předmět jednání v rámci Rady znamenala celou institucionální strukturu, kterou pochopitelně vychýlila směrem k převaze mezivládních přístupů (Fiala 2009). Role Komise byla v tomto období velmi oslabena a posílena byla naopak role Rady, jakožto zprostředkovatele dialogu mezi jednotlivými členskými státy a Společenstvím.

Jedna z událostí, která je považována Martinem Westlakem a Davidem Gallowayem za stěžejní pro význam předsednictví, byl Haagský summit v roce 1969 (Galloway, Westlake 2004:327). Potvrdila se zde převaha mezivládního přístupu a také to, že nejvýznamnější institucí Společenství je Rada společně s předsednictvím. Velkou roli zde hrál fakt, že se ES začalo rozšiřovat o nové členy, konkrétně se jednalo o Velkou Británii, Dánsko a Irsko. To společně se vznikem nových institucí vedlo k potřebě přesněji definovat, jaké postavení v ES předsednictví má a jaké jsou jeho funkce. V červnu roku 1974 bylo na zámku Gymnich definitivně určeno, že předsednictví bude plnit roli mluvčího EPS ve vztahu vůči třetím zemím (Kaniok, Píťrová 2005:7).

S narůstajícím vlivem předsednictví v 70. letech se téma pravomocí předsednictví začalo objevovat v mnoha reformních návrzích. V roce 1979 byl na žádost ER vytvořen tzv. Výbor tří moudrých mužů. Tento výbor měl za úkol celkově zhodnotit stav a efektivitu institucí ES a navrhnout jejich případnou reformu. Závěry z tohoto pozorování byly publikovány v tzv. Zprávě tří moudrých mužů, kde došli k závěru, že by předsednictví mělo posílit svou úlohu v rámci organizační kontroly (Kaniok 2008:23).

1.2. Od 80. let po Lisabonskou smlouvu

Stěžejním dokumentem se pro předsednický institut stal Jednotný evropský akt (JEA) z roku 1986. Předsednictví získalo kodifikaci úkolů souvisejících s agendou EPS (Kaniok 2008:26), čímž bylo postavení předsednictví právně posíleno. Bylo zde znovu zavedeno hlasování kvalifikovanou většinou a formálně přiřadil ER do smluvního rámce celého ES. Byl zde vysloven důraz na významnost předsednictví pro koordinaci ES a EPS

a zahraniční politiku. Předsednictví mělo dále pravidelně informovat EP a zajistit, aby jeho rady byly vyslyšeny a byl na ně brán zřetel (Kaniok 2008: 26-27). Vzhledem k uskutečnění těchto reforem se předsednictví během 80. let zcela proměnilo a nabylo na svém významu.

V posilování významu předsednictví se pokračovalo i nadále po přijetí JEA. Politická situace v Evropě se rapidně měnila, což připravilo ES velký počet výzev, k nimž můžeme přiřadit například reunifikaci Německa spojenou s pádem Železné opony a také s vízemí postkomunistických zemí k budoucímu členství v ES. Měnící se situace v Evropě, nárůst úkolů a agendy politik pro ES poznamenala také předsednictví. V 80. letech tempo a charakter integrace určovala ambiciózní EK vedená Jacquesem Delorsem oproti 70. letům, kdy se předsednictví dostalo do popředí vlivem preference mezivládního přístupu napříč členskými státy (Kaniok 2008:28).

Na počátku 90. let se pozice předsednictví ještě více posílila, a to zejména v politických funkcích prostřednictvím Maastrichtské smlouvy neboli Smlouvy o Evropské unii (SEU) v roce 1992, jejíž přijetí lze považovat za zlom v historii evropské integrace (Kaniok 2008:28). Role předsednictví začala figurovat i v několika nových oblastech, ve kterých předtím nefigurovala. Jednalo se například o Společnou zahraniční a bezpečnostní politiku (SZBP), Hospodářskou měnovou unii (HMU), kde získalo předsednictví úlohu mluvčího Rady ve vztahu k EP a Evropské centrální bance (ECB), a také spolupráci v oblasti justice a vnitra (JaV). V roce 1993 byl pak změněn rotační princip předsednictví a zrušen princip abecedního pořadí a došlo také k formalizaci institutu *trojky* (Kaniok 2008:28). V tomto období došlo k tzv. Severnímu rozšíření EU, což způsobilo požadavek na spravedlivé střídání menších a větších zemí.

Důležitými dokumenty pro předsednictví byly také Závěry summitu ER ze Sevilly. Tento dokument obsahoval povahu vztahu a spolupráci mezi probíhajícím a následujícím předsednictvím. Země přebírající předsednictví má mít možnost účasti na řízení některých jednání v době současného předsednictví. Nastupující země má povinnost vypracovat tříletý program práce Rady ve spolupráci s Komisí a Radou, v jejím rámci se pak měly pohybovat půlroční programy jednotlivých předsednictví (Kaniok

2008:33). Tyto dokumenty představovaly snahu o větší kontinuitu a kooperaci jednotlivých předsednictví.

Dalším dokumentem, který byl zásadní pro předsednictví a fungování EU, byl přijat 13. prosince 2007 v Lisabonu známý jako Lisabonská smlouva (LS). LS stanovila roviny předsednictví viz Tab.1

Tab.1 Roviny předsednictví podle Lisabonské smlouvy

Formát Rady	Formát předsednictví	Sestavení	Délka mandátu
Evropská Rada	Individuální	Volba členy ER	2,5 roku
Rada pro vnější záležitosti	Individuální	Volba členy ER, souhlas předsedy EK	5 let
Všeobecná Rada	Členské státy, týmový způsob	Rotace na základě pevně daných pravidel	18 měsíců pro 3 státy v jedné skupině

Zdroj: Kaniok 2010:19

První rovina se věnuje ER. Podle SEU je volen předseda prostřednictvím kvalifikované většiny na dobu dva a půl roku, přičemž je zde možnost jednoho znovuzvolení (SEU: Čl.15).

Druhá rovina se věnuje agendě SZBP, která je velmi problematická. V tabulce je patrné, že zde byl opět zvolen individuální formát předsednictví. Ze struktury Rady EU byla vyňata Rada pro zahraniční věci, v jejímž čele stanul nově zřízený vysoký představitel Unie pro zahraniční a bezpečnostní politiku (Kaniok 2010:20). Volen je kvalifikovanou většinou ER společně se souhlasem předsedy EK.

Poslední rovina předsednictví se věnuje všeobecné Radě s výjimkou Rady EU pro vnější záležitosti. Odstavec 9 článku 16 SEU se věnuje předsednictví, které podle něj zajišťují zástupci členských států v Radě na základě rotačního principu v souladu s podmínkami stanovenými v Čl.236 SFEU (SEU:Čl.19). Pravidla rotace jsou přijímána

kvalifikovanou většinou ER (SFEU: Čl.236). LS přinesla poslední reformu předsednictví a ukončila tak téměř 50letou snahu o reformu a ukotvení předsednictví v rámci EU.

2. Obecné principy a funkce předsednictví

2.1. Obecné principy

Předsednictví funguje na základě dvou hlavních principů. Jedná se o princip rotační rovnosti a princip nestrannosti, přičemž rotační princip je zakotven v primárním právu EU a princip nestrannosti se v dokumentech Rady objevuje spíše jako doporučení a je výsledkem politické praxe. Od Zakládající smlouvy o ESUO se tyto principy změnily jen minimálně a vyvíjely se společně s dalšími principy, na nichž je celá EU postavena.

Rotační princip

Tento princip zajišťuje spravedlivé podmínky pro všechny členské státy bez ohledu na jejich ekonomickou vyspělost nebo velikost. Princip, podle kterého si jednotlivé členské státy předávají předsednickou štafetu si v průběhu historie EU prošel svým vývojem, na což mělo největší vliv především stále se rozšiřující ES/EU. Základy o rotačním principu sahají do Smlouvy zakládající ESUO. Původně byla délka mandátu stanovena na tři měsíce s abecedním pořádkem. Abecední pořadí zůstalo neměnné také v Římských smlouvách a upuštěno od něj bylo až v případě tzv. severního rozšíření v roce 1995, kdy jej nahradil pevně daný seznam (Kaniok 2010:22) určující pořadí až do roku 2003. Vytvoření harmonogramu předsednictví, jež byl přijat na summitu ER v prosinci 1993, se řídilo čtyřmi hlavními zásadami. První z nich byla adaptace nových členských států a zbylé tři se zabývaly rovnými podmínkami pro rotaci předsednictví jednotlivých členských zemí (Kaniok 2008:39).

Pořadí jednotlivých předsednictví neslouží pouze k pořadí vykonávání mandátu, ale určuje také například zasedací pořádek při jednáních Rady EU. Podle pořadí se také hlasuje a určuje další neformální zvyklosti EU jako je vyvěšování vlajek při akcích předsednictví (Kaniok 2008:41).

Princip nestrannosti

Princip nestrannosti neboli neutrality není narozdíl od rotačního principu zakotven v žádném ze základních legislativních dokumentů EU. Nestrannost jednotlivých předsednictví se týká především průběhu vyjednávání a tvorby konsensu v Radě EU.

V dnešní politické praxi nestrannost znamená zejména prosazování celounijních zájmů bez ohledu na priority národní. Obecně lze tedy tvrdit, že nestrannost předsednictví by měla spočívat ve schopnosti předsedajícího státu nalézt a ošetřit evropská témata a spolupracovat při výkonu předsednictví s dalšími institucemi EU (Kaniok 2010:24).

2.2. Funkce předsednictví

Vznik jednotlivých funkcí předsednictví se vyvíjel současně v reakci na momentální potřeby Společenství s měnícím se polem působnosti předsednictví, a tím i jeho rozšiřující se agendou o nové oblasti.

V odborné literatuře se objevuje mnoho náhledů na to, jaké funkce by mělo předsednictví zastávat. Nejvyužívanější náhled je výčet funkcí od Jonase Tallberga a Ole Elgströma. Předsednictví má podle nich zastávat následující funkce:

- 1) Administrace a řízení práce Rady,
- 2) Určování politických priorit,
- 3) Vyjednávání,
- 4) Reprezentace Rady,

V tomto výčtu funkcí se jeví jako sporná absence funkce o prosazování národních zájmů předsedající země. Autoři zde tuto funkci neuvádí, jelikož se nejedná o unijní záměr, ale národní a je tak v rozporu s principem nestrannosti. P. Kaniok a M. Pitrová však funkci propagátora předsedající země považují za velmi důležitou (Pitrová, Kaniok 2005:10).

a. Administrace a management Rady EU

Administrativní a manažerské funkce jsou nejstaršími funkcemi předsednictví. Podle Fiony Hayes-Renshaw a Helen Wallace (2006:14) je funkce manažera Rady pro předsednictví stěžejní a na jejím základě se hodnotí míra úspěšnosti jednotlivých předsednictví (Kaniok 2008:47). V současnosti mezi administrativní a manažerské funkce patří celková koordinace Rady EU a příprava podkladů pro jednotlivá jednání.

b. Reprezentace

Reprezentační funkce je druhou nejstarší předsednickou funkcí a jedná se jak o reprezentaci vnitřní, tak reprezentaci navenek. Narozdíl od předchozích zmíněných funkcí měla na reprezentační reformní vliv LS. Před jejím podpisem byla tato funkce považována za vůbec nejobtížnější úkol předsednictví. Vnitřní dimenze představuje reprezentaci Rady a předsednictví vůči ostatním institucím uvnitř EU, převážně se jedná o reprezentaci vůči EK a EP (Kaniok, Pitrová 2006:197).

Vnější dimenze představuje reprezentaci EU jako celku vůči třetím zemím. Tuto funkci vnějšího reprezentanta vykonávala předsednictví až do podpisu LS. České předsednictví, které proběhlo dle předlisabonských pravidel, tak tuto funkci vnějšího reprezentanta ještě vykonávalo, Řecko již nikoliv.

c. Vyjednávání

Stejně jako výše zmíněná funkce reprezentanta, měla na vyjednávací funkci reformní vliv LS a není zakotvena v žádném dokumentu primárního práva (Kaniok 2008:72). Pole vyjednávání se po jejím podpisu zredukovalo na oblast uvnitř EU. V rámci vyjednávání disponuje předsednictví řadou prostředků, jimiž dokážou efektivně dosáhnout prosazení svých zájmů. Tyto nástroje lze rozdělit na formální, kam můžeme zařadit například omezení počtu členů delegace členského státu při jednání nebo určení pořadí jednotlivých otázek, které se projednávají při jednotlivých jednání a neformální, které je složité definovat, ale lze zde zařadit například jednání u kulatého stolu, prodlužování zasedání nebo individuální konzultace. J. Tallberg hovoří o dvouúrovňovém vyjednávání, kdy se první odehrává na mezivládní úrovni mezi zástupci členských států v Radě EU, druhá mezi jednotlivými evropskými institucemi (Tallberg 2001:9).

d. Vytyčení politických priorit

Mezi povinnosti, které předsedající stát má, patří povinnost předkládání svého pracovního programu EP. Iniciační funkce neboli určování politických priorit patří k nejmladším funkcím předsednictví. V průběhu vývoje se význam iniciační funkce zvyšoval a v současnosti patří mezi ty nejdůležitější řídicí prvky EU (Kaniok, Pitrová

2006:198). Na iniciační funkci se v akademickém prostředí často nahlíží kriticky. Kritici upozorňují především na to, že předsednictví nemá právo iniciovat návrhy a velmi jej v tom také limituje časové omezení (Kaniok 2010:36).

e. Hájení národních zájmů

Pro členské státy, zejména pro ty malé a střední, kam lze řadit ČR i Řecko, představuje předsednictví nástroj pro své zviditelnění, případně prosazení svých národních zájmů. Zároveň se v souvislosti s touto funkcí objevují opět rozporuplné názory, neboť hájení národních zájmů je v rozporu s principem nestrannosti.

Prosazování národních zájmů lze rozdělit do dvou dimenzí. První dimenzí je forma propagace prostřednictvím pořádání výstav, vzdělávacích akcí nebo seminářů. Druhá dimenze představuje potenciál dané předsedající země pro prosazování národních zájmů (Kaniok 2010:40-41).

3. Předsednictví Řecké republiky

Řecko se stalo desátým členem ES v roce 1981 po dlouhých šesti letech vyjednávání (Vasilopoulou 2018: 313). Již od počátku se Řecko potýkalo se skepsí, zda zvládne být rovnocenným členem ostatním vyspělým členským státům. Obavy pramenily zejména z ekonomické a hospodářské situace, která již v období před vstupem nebyla velmi stabilní, z krátké demokratické zkušenosti a také z euroskeptických postojů tehdejšího premiéra Andrease Papandreua. Za dobu svého členství ji předsedalo pětkrát, konkrétně v letech 1983, 1988, 1994, 2003 a 2014 (Řecké ministerstvo zahraničí 2020). Další předsednictví Řecko čeká v roce 2027.

Prvnímu řeckému předsednictví v roce 1983 předcházelo mnoho zásadních událostí řecké historie. Řecko se po pádu vojenského režimu nacházelo v období hospodářské krize. Po prvních demokratických volbách v roce 1974 se nejsilnějšími stranami staly *Nová demokracie* v čele s Konstantinem Karamanlisem a *Panhelénské socialistické hnutí (PASOK)*, v čele s Andreasem Papandreuem (Řecký parlament 2021). Toto hnutí se vyznačovalo radikální levicovou politikou zejména v oblasti zahraniční politiky, kde zaujala velmi negativní postoj vůči NATO i ES. Během úplně prvního řeckého předsednictví tak byla u moci euroskeptická socialistická strana

Druhé řecké předsednictví se konalo v druhé polovině roku 1988. Toto druhé předsednictví se časově shodovalo s uplatňováním lhůty pro vytvoření jednotného vnitřního trhu (Bílá kniha) Jacquese Delorse (Řecké ministerstvo zahraničních věcí 2020), který v této době působil jako předseda EK. V této době se razantně měnila politická situace v Evropě i ve světě. V Řecku v tomto období působil stále u moci PASOK, přestože byl na ústupu.

V první polovině roku 1994 se Řecko ujalo svého třetího předsednictví. Výraznou událostí tohoto období bylo to, že se předsednictví konalo již po vstupu Maastrichtské smlouvy v platnost. Ve stejném roce byl také založen například Výbor regionů (Řecké ministerstvo zahraničních věcí 2020).

Předposlední, v pořadí čtvrté předsednictví Řecko vykonávalo v roce 2003. Během tohoto předsednictví se uskutečnily dvě významné události. První z nich bylo předložení návrhu Evropské ústavy a druhou se stal podpis smluv o přistoupení 10 kandidátských

zemí, a tedy největšího rozšíření, které kdy Společenství zažilo. Obecně je toto předsednictví chváleno a hodnoceno pozitivně.

Předsednictví 2014

„Budeme mít spartánský rozpočet, ale athénské myšlenky.“

velvyslanec při EU Theodoros Sotiropulos (ČT24 2014).

Již po páté v řadě se Řecko ujalo předsednické úlohy. Vzhledem k přetrvávajícím dopadům krize je toto předsednictví složitější než v roce 2003. Tohoto předsednictví se Řecko ujalo v roli černé ovce tehdejší osmadvacítky. Země se dlouho potýkala s ekonomickými a politickými problémy a předsednickou štafetu přebírala v době prohloubení hospodářské a měnové spolupráce v eurozóně (ČT24 2014).

V zemi se v době předsednictví staly jednou z největších hrozeb rostoucí neonacistické tendence v souvislosti s krajně pravicovou extrémistickou stranou *Zlatý úsvit* (uváděn také název *Zlaté jitro*). Ta se v roce 2012 dostala do parlamentu, ve kterém získala 18 mandátů (Electionguide.org 2012). Úspěch této strany je spojován s výraznou protiimigrantskou kampaní. Představitelé Zlatého úsvitu zároveň využili nespokojenosti občanů s úspornými opatřeními proti krizi, spojené s vysokou nezaměstnaností a poklesem řecké ekonomiky. Rostoucí euroskepticismus je ospravedlnitelný jako pramenící z dopadů krize a naivně spojený s velmi specifickým protievropským populismem namísto neschopnosti vládnoucích elit řešit krizi a zmírnit její dopad (Chatzistavrou 2014). Další výzvou se pro Řecko staly dvoje volby, které se během vykonávání předsednictví odehrály, jednalo se o volby komunální a volby do EP.

3.1. Přípravy řeckého předsednictví v roce 2014

Nastupující rok 2014 mohl být pro EU přelomový. Po letech propadu ekonomiky se členské státy pomalu začaly vzpamatovávat z krize eurozóny. Toto předsednictví se lišilo oproti předchozím tím, že již probíhalo podle tzv. lisabonských pravidel, které funkce předsednictví upravovaly. LS posílila formální postavení Rady, zřízení funkce vysokého představitele unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku a formalizovala předsednictví *tria*.

Rozpočet pro toto předsednictví patřil k těm nejnižším vůbec. Uvolněno pro něj bylo 50 miliónů eur (cca 1,4 mld. Kč) (Euractiv 2014) a řadí se tak mezi nejméně nákladná předsednictví. Pro ilustraci, pro české předsednictví, které bývá také řazeno mezi ty méně nákladná byl uvolněn více než dvojnásobek.

Motto tohoto předsednictví znělo „*Our common quest*“ (Pracovní program řeckého předsednictví v Radě EU 2014:5), což lze chápat jako: „*Náš společný úkol*“. Toto motto představuje návrat k stabilitě a hospodářskému růstu, což se mělo stát společným úkolem všech členů EU.

3.2. Priority řeckého předsednictví

Nejzásadnější vliv na zvolení předsednických priorit měla ekonomická situace v zemi, imigrační politika a také snaha dokázat EU, že je Řecko stále významným členem unie, který má co nabídnout. Další výzvou se stala snaha přesvědčit vlastní občany, že setrvání v unii má smysl a potlačit euroskeptické tendence v tehdejší řecké společnosti.

Priority řeckého předsednictví lze shrnout do následujících skupin:

- 1) Růst-pracovní příležitosti-soudržnost
- 2) Prohloubení integrace EU a eurozóny
- 3) Migrace-hranice-mobilita
- 4) Námořní politika

První skupina souvisí s mírou nezaměstnanosti, který byla nejen v Řecku, ale v celé EU v tomto období velmi vysoká. V Řecku to bylo rekordních 27% (iRozhlas 2017).

Druhá ze skupin priorit týkající se prohloubení evropské integrace a eurozóny reaguje na dopady globální finanční krize, která poukázala na nedostatky, které eurozóna měla. Řešení finanční a hospodářské krize v eurozóně a dokončení nové struktury HMU zůstaly prioritami rotujících předsednictví i v následujících letech.

Migrace-hranice-mobilita jsou třetí skupinou předsednických priorit pro rok 2014. V této souvislosti řecké předsednictví soustředilo své úsilí na zdůraznění pozitivních aspektů komplexního řízení migrace ve prospěch podpory růstu. V tomto rámci řecké předsednictví podporovalo zavádění Společného evropského azylového systému, které

klade důraz na solidární opatření s cílem pomoci těm členským státům, které jsou migrací postiženi nejvíce (Pracovní program řeckého předsednictví v Radě EU 2014:4).

Poslední prioritou se stala námořní politika. Moře představuje pro Řecko a celou EU zdroj nevyčerpatelného zdroje růstu a prosperity. Řecko jakožto námořní země představuje velký potenciál a příležitosti, které mají mořské a námořní činnosti pro hospodářství EU jako celek pod podmínkou udržitelnosti (Pracovní program řeckého předsednictví v Radě EU 2014:5).

3.3. Průběh řeckého předsednictví v rámci krize

Oficiálně Řecko tuto úlohu zastávalo v období 1. ledna-30.června 2014. 15. ledna byl představen EP program a priority řeckého předsednictví tehdejším premiérem Antonisem Samarasem (Nová demokracie). Řecko přebíralo předsednickou štafetu ve velmi složité pozici. Bylo stále zmítáno nejen dluhovou a hospodářskou krizí, zároveň zde panovaly složité vnitrostátní problémy v podobě narůstajících extrémistických tendencí spojených s euroskepticismem a apatií občanů Řecka ve vztahu k probíhajícímu předsednictví a EU jako takové. Apatie Řeků bývá zdůvodňována zejména tím, že v té době mnozí tito lidé řešili každodenní existenciální problémy a předsednický mandát jejich země a s ním spojené doprovodné akce je jednoduše nezajímal.

Již od počátku svého mandátu řecké předsednictví vyvolalo v zemi velké emoce. Při zahajovacím ceremoniálu levicoví příznivci vyrazili do athénských ulic, kde se střetli s tamní policií. Za tento bojkot byli obviněni příznivci strany SYRIZA, vedené Alexisem Tsiprasem (AlJazeera 2014). Důvodem bojkotu byl zejména nesouhlas s úspornými opatřeními a prioritami, které si vrcholní představitelé Řecka stanovili.

Jedním z nejpálčivějších problémů řecké společnosti byla v průběhu roku 2014 stále vysoká míra nezaměstnanosti – zejména nezaměstnanosti mladých lidí. V roce 2014 se míra nezaměstnanosti pohybovala kolem 27%, ze kterých téměř polovinu tvořili mladí lidé. Podle průzkumu Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD) byla v prvním čtvrtletí roku 2014 bez práce více než jedna osoba ze tří po dobu 12 měsíců nebo déle (OECD Employment Outlook 2014).

Uprchlická krize

Stoupající extremistické tenze v řecké společnosti jsou spojovány nejčastěji se stranou Zlatý úsvit a její silně protimigrantskou rétorikou, kterou si získali řadu příznivců. Zástupci této strany se vymezují vůči všem přistěhovalcům, nezaměřují se pouze na ty nelegální. Stoupenčí dokonce pronásledují a fyzicky napadají cizince žijící na řeckém území. Žádný jiný politický subjekt, který se neskrývaně a přímo neonacionalisticky vymezuje v Evropě nezaznamenal obdobný úspěch jako právě Zlatý úsvit. Lídr Zlatého úsvitu Nikolaos Michalolakos, který veřejně dokonce hajloval v athénském parlamentu a byl několikrát ve vězení si získával stále větší sympatie. Vše vyvrcholilo v roce 2013 vraždou levicového hudebníka Pavlose Fissase (BBC 2013). K tomuto činu se později přiznal jeden ze stoupenčí Zlatého úsvitu a od této doby popularita této strany klesala a v roce 2020 byla dokonce odsouzena Nejvyšším soudem jako zločinecká organizace.

Protimigrantské postoje občanů však přetrvávaly také během vykonávání řeckého mandátu a také proto se azylová politika a bezpečnost hranic stala jednou z programových priorit Řecka. Řecká vláda zastávala názor, že imigrantská politika, kterou EU vykonává znevýhodňuje jižní státy, které se stávají jakousi přestupnou stanicí pro imigranty, jejichž největší příval byl zaznamenán po vypuknutí tzv. Arabského jara.

Podle oficiálního prohlášení Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky počet migrantů a uprchlíků přicházejících do Řecka vzrostl v roce 2014 o 750 procent (UNHCR 2014). Vrchol ale uprchlická vlna v Řecku zažila až v následujícím roce 2015, kdy byl počet migrantů zachycených na řeckých hranicích rekordní.

Krize eurozóny

Během svého mandátu muselo Řecko čelit také krizi eurozóny. Pojem *Grexit* se v této souvislosti začal stále více na řecké politické a společenské scéně skloňovat. Řecko se stalo členem eurozóny již 1. ledna 2001 a mnozí považují za viníka dluhové krize právě přijetí eura v minulosti. Pojem *Grexit* tedy označuje odchod Řecka z eurozóny. Tento odchod byl dlouhodobě vítán například německým ministrem financí Wolfgangem Schäuble, který posléze navrhl také modifikaci tzv. *dočasný Grexit* – tedy opuštění

eurozóny do doby, než bude Řecko oddluženo. Pro setrvání Řecka v eurozóně se postavil naopak například předseda Evropské centrální banky (ECB) Mario Draghi (BBC 2015).

V teoretické rovině, pokud by Řecko opravdu upustilo od stále současné měny, vrátilo by se s největší pravděpodobností ke své původní měně řecké drahmě. Toto řešení nicméně prosazoval bývalý předseda strany SYRIZA Alekos Alavanos, který se stal tváří tzv. Hnutí Plán B pro Řecko, které mělo vytvořit kampaň za odchod Řecka z eurozóny a návrat k drahmě použil jako prioritu pro nadcházející volby do EP v květnu téhož roku. Euro je podle slov Alavanose tvrdou a drahou měnou (Ekathimerini 2013), která Řecko znevýhodňuje.

Euroskepticismus

Další krizovou situací během řeckého předsednictví představuje prudký nárůst euroskepticismu. Vliv na proevropské nebo naopak euroskeptické postoje ve společnosti mají četné krize a celková situace v unii. Nejlépe pozorovatelný je tento trend na politických stranách, a konkrétně pak na volebních výsledcích. V případě Řecka lze euroskepticismus pozorovat také při vytváření vládních koalic, které již nevznikají na základě souznění ideologií, ale pouze na základě společného euroskeptického programu. Jednotlivé postoje významných řeckých stran poukazují na zajímavou skutečnost, že v krizových momentech se politické spektrum polarizuje na dva tábory, kdy hlavní většinou také vládní strany si svůj eurofilní postoj zachovávají, a naopak na druhém pólu stojí strany vyzyvatelské, mnohdy extremistické, které ještě přitvrdí ve své proti evropské rétorice, přičemž upozorňují na vměšování se EU do vnitřních záležitostí členských států (Vasilopoulou 2018:2). Na Řecku je tato skutečnost znatelná v podpoře dvou významných politických stran – prounijní Nové demokracie (ND) a euroskeptické SYRIZY – přičemž v době krize podpora Nové demokracie klesá, podpora SYRIZY naopak stoupá. Euroskepticismus SYRIZY však mírně klesá v závislosti o ucházení se o politickou moc.

Řecko-německé vztahy

Zajímavostí v průběhu řeckého předsednictví byly také vzájemné řecko-německé vztahy. Tyto vzájemné vztahy trvají již dlouhé období a dluhová krize a ostrá rétorika

Angely Merkelové vůči Řecku napětí pouze prohloubila. Na počátku předsednictví řecká vláda kritizovala zavedení úsporných opatření a fiskální politiku ze strany Berlína a Bruselu. Střelecký útok před domem německého velvyslance v Řecku podtrhl nestabilní náladu. Střely nalezené na místě činu ztělesňovaly sentiment národa, který obviňuje Berlín z let trvajících úsporných opatření. Místopředseda vlády a ministr zahraničí Evangelos Venizelos střelbu popsal jako „pokus o poškození image Řecka“ před předsednictvím EU. (The Guardian 2013). Řekům v souvislosti s kritikou protikrizových opatření vyvstával další problém v podobě poválečného vyrovnání s Německem, kdy se mělo jednat o restrikce v řádu až bilionu korun.

Volby 2014

Veškeré tehdejší přípravy a ostatně i samotný průběh vrcholily uskutečněním dvojicí voleb – voleb do EP a řeckých komunálních voleb. Obě tyto volby se konaly dokonce ve stejném měsíci. První kolo komunálních voleb proběhlo 18. května 2014 a druhé pak 25. května 2014. Co se týče voleb do EP, ty se na území Řecka uskutečnily zároveň s druhým kolem lokálních voleb, tedy v termínu 25. května 2014. Volby do EP byly pro Řecko důležité také z důvodu, že řecký zástupce Alexis Tsipras kandidoval na pozici předsedy EK za Stranu evropské levice. Řecko v těchto volbách zvolilo 21 svých zástupců. Přestože se řecká společnost vůči EU jevila mnohdy jako apatická, volby do EP v roce 2014 měly vysokou volební účast téměř 60%. Podle mnohých se tyto volby staly stěžejní v tom, aby ukázaly, zda občané Řecka věří v to, že je jejich země konečně na vzestupu, jak tvrdí vláda či nikoliv.

Tyto volby vyhrála Koalice radikální levice SYRIZA, která získala přes 1,5 mil. hlasů a tím také šest křesel v EP. Na druhém místě skončila strana Nová demokracie. Euroskeptické nálady potvrdil v těchto volbách zejména zisk strany Zlatý úsvit, která se volbách umístila na třetím místě s více než půl milionem hlasů a svými třemi zástupci v EP. Euroskeptické Hnutí Plán B, které je zmíněno výše získalo v těchto volbách pouhých 11 tisíc hlasů a návrat k řecké dharmě tak považovat za nerelevantní pro tehdejší řeckou společnost (EP 2014).

4. Předsednictví České republiky

Česká republika se v příštím roce již podruhé za dobu svého členství v EU zhostí role předsedající země v rámci předsednického tria Francie-ČR-Švédsko. První předsednictví, jež ČR vykonávala v období od 1. ledna-30.června roku 2009 je hlavním tématem této kapitoly.

ČR se stala členem EU 1. května 2004, čemuž předcházela podpis Smlouvy o přistoupení v Athénách, kterou podepsal tehdejší prezident republiky Václav Klaus a ministerský předseda Vladimír Špidla. Když se v roce 2009 ujala role předsednictví, stala se teprve druhou zemí z východního rozšíření, která tuto funkci vykonávala. Předsednická funkce nabízela ČR jedinečnou příležitost ke zviditelnění a zároveň přesvědčení ostatních členských států o tom, že ČR je právoplatným členem, který má EU co nabídnout. ČR tak čelilo největší výzvě v rámci EU od svého vstupu.

4.1. Přípravy českého předsednictví

Příprava předsednictví a jeho šestiměsíčního programu je velmi složitou a komplexní záležitostí. Předsedající země musí být pro tuto úlohu organizačně připravena s určitým časovým odstupem. ČR tyto přípravy zahájila již v roce 2005, důvodem bylo zkompletování 18měsíčního programu předsednického tria a také povinnost oficiálního představení svého programu a priorit EP.

V ČR se přípravou předsednického programu zabývaly sekce Úřadu vlády (Sekce pro evropské záležitosti a Sekce pro předsednictví ČR v Radě EU), které byly pod vedením tehdejšího místopředsedy vlády pro evropské záležitosti Alexandra Vondry.

Pro české předsednictví bylo vyčleněno z rozpočtu 1,9 mld. Kč pro roky 2007-2009, a 1,4 mld. Kč pro jednotlivá ministerstva, což řadí ČR mezi méně nákladná předsednictví. Tento rozpočet je srovnatelný například se slovinským předsednictvím (České předsednictví – otázky a odpovědi 2008:3).

V roce 2007 bylo vládou schváleno motto českého předsednictví „*Evropa bez bariér*“, které mělo vyjadřovat vůli ČR k odstraňování překážek mezi členskými zeměmi EU. Toto motto však mělo také symbolický rozměr, neboť se v roce 2009 připomínalo

20leté výročí pádu Železné opony a také pětileté výročí od historicky největšího rozšíření EU (České předsednictví 2009 – Otázky a odpovědi 2008).

Jako symbol domácí kampaně českého předsednictví byla zvolena kostka cukru, která měla důležitou roli v televizním spotu se sloganem „*Evropě to osladíme*“, ve kterém se objevilo množství českých osobností. Tento slogan lze ovšem chápat dvěma způsoby. První z nich představuje oslavu sebevědomí malého národa uprostřed Evropy. Druhý způsob má negativní konotaci, ve smyslu, že Evropě „dáme, co proto“ (Baun, Marek 2010:155).

Zajímavostí bylo v rámci příprav také zapojení vysokoškolských studentů v týmu tzv. *liason officials* (styčných koordinátorů). Inspirace byla čerpána ze zkušenosti rakouského a slovinského předsednictví. Jednotliví studenti měli být k dispozici národním delegacím při jednáních na území ČR (Kaniok 2010:83).

4.2. Priority českého předsednictví

V rámci volby předsednických priorit byl na rozdíl od smíšeného přístupu k přípravám zvolen centralizovanější způsob, který byl převážně pod vedením místopředsedy vlády pro evropské záležitosti (Baun, Marek 2010:156). Při určování priorit hrála velkou roli doznívající finanční krize a s tím spojené zpomalení hospodářského růstu.

Hlavními prioritami českého předsednictví se staly tzv. **3E** – ekonomika, energetika a Evropská unie ve světě. Ohledně ekonomiky se jednalo zejména o obnovu řádného fungování finančních systémů a důvěry ekonomických subjektů si vyžádala naléhavá opatření (Pracovní program českého předsednictví v Radě EU 2009). Hlavním cílem v ekonomické oblasti se stalo zastavení prohlubování krize a obnovení hospodářského růstu. Evropská unie se zároveň musí zasazovat o odbourávání vnějších bariér.

V rámci energetiky se české předsednictví zaměřilo na rozvoj společné energetické strategie, která by zahrnovala energetickou bezpečnost a fungující trh s elektřinou a plynem (Baun, Marek 2010:158) a jednalo se také o otázky spojené s ochranou klimatu. Cílem předsednictví bylo v rámci přijatém klimaticko-energetickém

balíčku příprava k dosažení širokého mezinárodního konsensu, jak celosvětově čelit klimatické změně, kterého by mělo být dosaženo na konci roku 2009 v Kodani. V této oblasti české předsednictví navázalo na cestu, která byla navrhována v předchozím francouzském předsednictví. Jednalo se například o úspory energie, účelné substituce dovážených a fosilních paliv nebo podpora investic do vývoje nových efektivních teorií. (Pracovní program českého předsednictví v Radě EU 2009). Důležité bylo také definování vztahů s Ruskem, jakožto stěžejním dodavatelem energetických zdrojů.

Třetí z priorit tedy Evropská unie ve světě se během českého předsednictví soustředí na transatlantickou vazbu a navázání vztahů s novým kabinetem USA. Dále pak bylo důležité vyřešit vyvstávající otázky spojené s Rusko-unijními vztahy, zejména pak otázky Východního partnerství. Českou prioritou v oblasti zahraničních vztahů se také stala otázka rozšiřování EU o nové členy. V tomto období se konkrétně jednalo o Turecko a Chorvatsko, případně další balkánské země. Tyto státy však byly nuceny nejprve splnit veškeré podmínky v rámci Stabilizačního a asociačního procesu.

4.3. Průběh českého předsednictví v rámci krize

Počátky českého předsednictví se setkávaly s jistou mírou skepse a nízkých očekávání o tom, zda mladá členská země tuto složitou úlohu může zvládnout. Obraz České republiky byl ovlivněn neúspěšnou ratifikací Lisabonské smlouvy a euroskepticismem, který pramenil zejména z osoby tehdejšího prezidenta republiky Václava Klause. Věrohodnost byla také značně snížena osobou tehdejšího premiéra Mirka Topolánka, jehož strana měla v PS jen velmi křehkou většinu a neustále musela čelit tlaku opozice. Jedním z nejvýraznějších kritiků českého předsednického mandátu byl tehdejší francouzský prezident Nicolas Sarkozy, který veřejně zpochybnil schopnost české vlády řídit EU (Baun, Marek 2010:159).

Konflikt v Gaze

Počátek českého předsednictví se neobešel bez problémů. Již v prvních dnech svého mandátu muselo řešit mezinárodní krizovou situaci, která na začátku předsednictví odvrátila pozornost od plnění programových priorit. Jednalo se o řešení problematické situace ohledně izraelské ofenzivy na palestinském území, kde probíhal od konce prosince 2008 konflikt mezi islámistickým hnutím Hamas a izraelskými vojsky.

Česká republika zde dostala jedinečnou možnost dokázat Evropě své diplomatické znalosti, což bylo značně ztíženo francouzskou iniciativou k řešení tohoto problému. Konkrétně postava tehdejšího francouzského prezidenta Nicolase Sarkozyho, který se nehodlal vzdát své vůdčí role v čele EU a konflikt se vydal diplomaticky řešit dříve než tehdejší ministr zahraničí, a tedy reprezentant diplomacie Karel Schwarzenberg, který byl touto misí pověřen. Sarkozyho diplomatická iniciativa byla však odsouzena většinou evropských politiků a EK.ČR, která se převzetím předsednického mandátu stala zároveň diplomatickým představitelem za EU tak musela zajistit podmínky pro uzavření příměří, kterého bylo dosaženo 17. ledna 2009 (Euroactiv 2009). Vyřešení tohoto problému bylo velmi důležité pro EU-izraelské vztahy a EK byla tato zahraniční diplomatická mise hodnocena velmi pozitivně.

Plynová krize

V odstupu několika týdnů od vyřešení jednoho mezinárodního konfliktu se objevil další problém, který se stal velkou bezpečnostní energetickou hrozbou pro celou EU a zejména pro země Východní Evropy. Počátky sporu Ukrajiny a Ruska o dodávkách plynu započal stejně jako konflikt v Gaze v prosinci roku 2008. Ruská firma Gazprom si nárokovala zaplacení dluhu ve výši 600 milionů dolarů na svém ukrajinském protějšku Neftogaz. 3. ledna 2009 tak došlo k zastavení dodávek plynu ze strany Ruska (Kaniok 2010:147). Česká diplomacie musela tento problém vyřešit, což se ukázalo jako velmi složitá úloha kvůli vztahům mezi tehdejší předsedkyní vlády a ukrajinským prezidentem. Tehdejší předseda vlády M. Topolánek využil vlivů osobností k vyjednání dohody. Vliv německé kancléřky Angely Merkelové na ruského prezidenta Vladimira Putina a také vlivu polského prezidenta Kaczynského na ukrajinského prezidenta Juščenka. Tato mise dopadla pozitivně, 8. ledna byla vyjednána dohoda, která zaručovala obnovení dodávek plynu do evropských zemí (Kaniok 2010:147). Zvládnutí této mise přispělo k pozitivnímu obrazu České republiky a uznání ostatních členských států.

Václav Klaus

Významnou postavou českého předsednictví se se svými euroskeptickými názory stal bez pochyby tehdejší prezident republiky Václav Klaus. Za zmínku jistě stojí jeho projev z února roku 2009, kdy předstoupil před EP. Jeho vystoupení 19. února bylo

očekáváno s napětím a vyvolalo velmi rozbourané reakce. V. Klaus vystoupil na pozvání tehdejšího předsedy EP Hans-Gera Potteringa a celý jeho projev byl doprovázen hlasitými reakcemi, a dokonce vyústil v odchod některých poslanců EP z místnosti. V. Klaus ve svém legendárním projevu poukazoval například na to, že v EP neexistuje klasická dělba poslanců na vládní a opoziční a je zde nepřipustné pochybovat o alternativních podobách evropské integrace (Kaniok 2010:155). I přesto se však tento projev nesetkal pouze s negativní odezvou, od části poslanců se dokonce dočkal bouřlivého potlesku a projevu podpory. Tento projev však nebyl jediným, který v EP vyvolal značné emoce. Pár týdnů po projevu Klause, M. Topolánek na půdě EP přednesl kontroverzní výrok o „cestě do pekel“ a tento jeho projev sklidil ostrou kritiku politické skupiny PES (Slavík, Potužník 2009:116-117).

Vnitropolitická krize

Česká republika musela kromě mezinárodních krizí řešit také složitou vnitropolitickou situaci. Volby do PS v roce 2006 nepřinesly výsledek v podobě stabilní vlády. Volby skončily naprosto vyrovnaným výsledkem mezi levicí, reprezentovanou ČSSD a KSČM, a pravicovou ODS, pravostředovou KDU-ČSL a SZ. Oba „tábory“ získaly přesně 100 mandátů. Následovalo dlouhé vyjednávání o podobě nové vlády, kdy bylo představeno několik variant. Na podzim 2006 se rozhodl předseda vítězné ODS Mirek Topolánek pro variantu menšinové jednobarevné vlády, doplněné o několik nestranických odborníků. Tato vláda ale nezískala v PS důvěru, kdy proti hlasovali poslanci ČSSD a KSČM (Havlík, Kopeček 2008:9). Nakonec V. Klaus pověřil Topolánka druhým pokusem sestavit vládu. Sestavena byla koaliční vláda tvořena poslanci ODS, KDU-ČSL a SZ. Tato vláda vznikla na základě tiché podpory dvou poslanců zvolených za ČSSD (Kaniok 2010:104). Topolánkova vláda měla v parlamentu jen křehkou většinu a na počátku českého předsednictví závisela pouze na podpoře několika nezávislých poslanců (Baun, Marek 2010:158).

Tyto aspekty tehdejších politických vztahů na domácí scéně vyústily v největší neúspěch českého předsednictví tedy pád Topolánkovy vlády. Tato katastrofa má svůj původ v hlasování o nedůvěře vládě, které se uskutečnilo na popud ČSSD 24. března 2009 a poprvé v historii samostatné České republiky prošel návrh na vyslovení nedůvěry

vládě. K opozici se tehdy připojili také poslanci V. Tlustý a J. Schwippel z ODS a dvě bývalé poslankyně za SZ O. Zubová a Věra Jakoubková (Radiožurnál 2017). Poměrem hlasů 101:96 tak přišla tehdejší vláda o důvěru a Česká republika zbytek svého předsednictví pokračovala pod vedením úřednické vlády premiéra Jana Fischera. Z funkce ministra zahraničí musel rezignovat Karel Schwarzenberg na nátlak předsedy ČSSD J. Paroubka a na jeho místo nastoupil Jan Kohout (ČSSD). Další personální změna se udála na postu místopředsedy vlády pro evropské záležitosti, kterým se stal Štefan Füle, také z ČSSD. Sociální demokraté tak získali kontrolu nad zásadními posty v oblasti zahraniční a evropské politiky (Baun, Marek 2010: 161). Nová úřednická vláda se ocitla ve složité situaci, neboť její členové nebyli voleni, ale pouze jmenováni a v mnohých případech tak nebyli stavěni na stejnou úroveň s dalšími evropskými představiteli a tato vláda byla vnímána spíše jako sekretariát (Baun, Marek 2010:160-161)

5. Komparace řeckého a českého předsednictví

Tato kapitola se bude věnovat porovnávání plnění programových priorit, řešení krize a obecného zhodnocení řeckého a českého předsednictví v Radě EU.

5.1. Plnění programových priorit

Řecko

Po skončení svého předsednického mandátu předalo pomyslnou štafetu Řecko další zemi, kterou zmítala špatná ekonomická situace – Itálii. Předsednictví Řecka probíhalo během období hluboké hospodářské a ekonomické krize, sociálních nejistot a napětí ve společnosti i na politické scéně. Všechny tyto faktory se promítly do určování předsednických priorit a cílů, které i vzhledem k nízkému finančnímu rozpočtu vyhrazenému na předsednictví byly v zásadě skromné a nekonkrétní, čímž poskytly větší prostor pro manipulaci.

Během řeckého předsednictví bylo podepsáno 71 právních předpisů a v Radě bylo dosaženo konsensu o více než 15 legislativních aktech (Výsledky řeckého předsednictví 2014:5).

První z priorit lze označit jako širší integrace EU a eurozóny. Řecko se snažilo vyřešit nedostatky HMU a eurozóny, které vyšly na povrch zejména v důsledku tehdejší hospodářské krize. Řecko kladlo důraz na prohlubování HMU a zejména na dokončení bankovní unie. Uzavření nařízení o jednotném mechanismu pro řešení krizí spolu s mezivládní dohodou o Jednotném fondu pro řešení krizí představovaly významný krok k dokončení bankovní unie (Výsledky řeckého předsednictví 2014:5). V souvislosti s tím byly uzavřeny i další důležité finanční soubory, jejichž cílem bylo zvýšit transparentnost a odpovědnost finančního systému.

Další priority byly v rámci trojice *růst-zaměstnanost-soudržnost*. V oblasti pracovních pozic a růstu se jednalo o úspěch v podobě schválení legislativního balíčku týkajícího se vlastních zdrojů a schválení Dohody o financování Evropského námořního a rybářského fondu zajišťující nerušené financování nové společné rybářské politiky. Bylo rovněž dosaženo dohody o účasti Unie na navýšení kapitálu Evropského investičního fondu (EIF), čímž se dále posílila jeho schopnost obnovit běžné poskytování

úvěřů ekonomice, a zejména malým a středním podnikům. (Výsledky řeckého předsednictví 2014:5). Zaměstnanost a růst (v tomto případě rozumíme růst hospodářský a ekonomický) byly pro Řecko stěžejními tématy, která hýbaly tehdejší společností nejvíce. V rámci této oblasti jednal také GAC o strategii EU2020, konkurenceschopnosti průmyslu, klimatu a energetice a daních. Tato strategie má zajistit inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění. (Výsledky řeckého předsednictví 2014:7). Má představovat hlavní hospodářskou reformní agendu EU s výhledem do roku 2020 a má nahrazovat tzv. Lisabonskou strategii. V rámci této strategie se jedná o cíle, které úzce souvisí s tehdejšími řeckými problémy. Jedná se například o úsilí o dosažení 75% zaměstnanosti žen a mužů ve věku od 20 do 64 let, přičemž během řeckého předsednictví představovala extrémní výše nezaměstnanosti jeden z největších problémů (European Commission 2020). Tato strategie byla podpořena Paktem o stabilitě a růstu, který představuje preventivní a varovný prvek, který je založen na pravidelném dohledu a na systému včasného varování, který umožňuje v případě potřeby provést nápravu. Členské státy předkládají stabilizační programy (země eurozóny) nebo konvergenční programy (země mimo eurozónu), tyto programy pak posuzuje EK (Česká národní banka).

Za zmínku jistě stojí také kroky, které byly během řeckého předsednictví podniknuty v oblasti rozšiřování o další členské státy. Řecko bylo odhodláno plnit strategický cíl evropské integrace v oblasti západního Balkánu. V návaznosti na další řeckou iniciativu tzv. Soluňskou agendu, která byla přijata během předchozího řeckého předsednictví v roce 2003, uspořádalo Řecko v květnu 2014 v Soluni ministerskou konferenci EU pro západní Balkán. Jednalo se zejména o potvrzení závazku EU k tomuto regionu a potvrzení západního Balkánu k uskutečnění náročných reforem se vstupem do EU souvisejících. (Výsledky řeckého předsednictví 2014:9). Zde došlo k úspěchu v rámci podpoření propojení celého evropského kontinentu. V rámci rozšiřování je třeba zmínit zahájení přístupových jednání se Srbskem, usilování o konsensus o udělení statusu kandidátské země Albánii a pokroku v jednání o přístupu s Černou Horou. Došlo také k posunu v rámci vztahů mezi EU a Kosovem. (Výsledky řeckého předsednictví 2014:9). Řecko také projevilo podporu s případným přistoupením Turecka do EU.

Další trojicí priorit se pro řecké předsednictví stala témata *migrace-hranice-mobilita*. Oblast správy hranic byla v roce 2014 výzvou pro Řecko a vlastně celý evropský

jih, kterým zmítaly toky uprchlíků. V této oblasti byly uzavřeny dva legislativní soubory revidující seznam zemí, jejichž občané musí před vstupem do EU vydat vízum, a zavedlo tak režim vízové liberalizace s dalšími 20 třetími zeměmi, včetně Moldavské republiky. Významným průlomem bylo přijetí strategických obecných zásad pro legislativní a operativní plánování v prostoru svobody, bezpečnosti a práva na zasedání ER v červnu 2014. Zaměřili se zejména na:

- a) provádění zásady solidarity v oblasti azylu, řízení hranic a migrace
- b) vazby mezi migrací a zahraniční politikou Unie (spolupráce se třetími zeměmi, princip „více za více“)
- c) rozvoj účinné návratové, readmisní a vízové politiky
- d) neustálá pozornost věnovaná účinnému rámci vnitřní bezpečnosti (Výsledky řeckého předsednictví 2014:6).

Tento vývoj znamená obrat v tom, co bylo dosud vnímáno jako řízení migrace. O rok později se tato oblast projevila jako nejdůležitější ze všech díky plnému propuknutí uprchlické krize, která Řecko postihla společně s dalšími jižními státy nejvíce.

Poslední prioritou nebo spíše tématem, které bylo pro řecké předsednictví ústřední se stala námořní politika. Pro Řecko se stalo důležité nově vymezit a oživit námořní politiku EU ve všech jejích aspektech, včetně bezpečnosti, růstu a energetiky (Výsledky řeckého předsednictví 2014:6). Klíčovou se stalo přijetí Evropské strategie námořní bezpečnosti z června 2014. Bylo to poprvé, co EU vyvíjela ucelenou meziodvětvovou strategii tohoto druhu, jejímž výsledkem měla být lepší ochrana a podpora bezpečnostních a hospodářských zájmů EU a jejich členských států na moři. (Výsledky řeckého předsednictví 2014:6).

Řecku se podařilo i přes velmi nízký rozpočet uzavřít řadu dohod a splnit z většiny své stanovené předsednické priority. Z hlediska plnění agendy lze tedy řecké předsednictví považovat za povedené.

Česká republika

ČR své programové priority (3E) zvolila z důvodu jejich aktuálnosti zejména pro první polovinu roku 2009. ČR tak musela i v době krize a nestability dokázat svou platnost a přínos pro EU. Výzvou se stala mimo splnění svých vytyčených cílů také nová podoba institucionálního rámce pro rozšiřující se EU. To se týkalo zejména otázky dokončení ratifikace Lisabonské smlouvy, tak aby vstoupila v platnost do konce roku 2009 (Výsledky českého předsednictví 2009:4). V souvislosti s tím došlo v červnu 2009 ke schválení tzv. Irských záruk, čímž byla otevřena cesta k opakování referenda v Irsku a dokončení úspěšné ratifikace ve všech členských státech.

V oblasti prvního „E“ tedy ekonomiky musela ČR podobně jako Řecko nutně reagovat na problémy vyplývající z finanční krize a hospodářské recese. Během českého předsednictví došlo k pokroku v rámci provádění Evropského plánu hospodářské obnovy a zároveň členské státy opakovaně potvrdily své odhodlání respektovat pravidla jednotného vnitřního trhu a Paktu stability a růstu. Úspěchem bylo přijetí nařízení o ratingových agenturách a směrnice o kapitálových požadavcích.

EU reprezentovaná předsedou Evropské rady M. Topolánkem a předsedou EK J.M.Barrosem také výrazně přispěla ke kvalitní přípravě a zdárnému průběhu londýnského summitu G-20, kde bylo dosaženo dohody o zásadním navýšení zdrojů Mezinárodního měnového fondu i prostředků vynakládaných prostřednictvím dalších mezinárodních institucí na boj s důsledky globální hospodářské recese (Výsledky českého předsednictví 2009:5).

V rámci druhé zvolené oblasti priorit nesoucí název Energetika byla situace ohledně plnění programových priorit zastíněna lednovými událostmi ohledně dodávek ruského zemního plynu do Evropy, tato situace však byla vyřešena zdárným koncem v podobě obnovení dodávek z Ruska a Ukrajiny.

S cílem omezit negativní dopady krizové situace a případnému zabránění opakování této události se předsednictví zaměřilo na konkrétní kroky posilující energetickou bezpečnost celé EU. K tomuto posílení mělo dojít prostřednictvím prohloubení diversifikace energetických zdrojů a přepravních tras prostřednictvím tzv. Jižního koridoru. Jižní koridor byl pojat českým předsednictvím jako pás pro šíření

prosperity, stability a bezpečnosti v oblasti Jižního Kavkazu, Střední Asie a Blízkého východu – jako novodobou hedvábnou stezku – přičemž vyvrcholením této snahy bylo uspořádání summitu „Jižní koridor – nová hedvábná stezka“ v Praze, na kterém zástupci EU podepsali společnou deklaraci vyjadřující podporu tomuto projektu (Výsledky českého předsednictví 2009:6).

Třetí z priorit neboli Evropská unie ve světě představovala snahu českého předsednictví o potvrzení role globálního aktéra a úspěchu v celosvětové soutěži. Tato snaha byla ovšem již na počátku převzetí předsednického mandátu velmi ovlivněna ozbrojeným konfliktem v pásmu Gazy, který propukl na konci roku 2008. Zvláštní odpovědnost má EU vůči zemím ve svém bezprostředním sousedství. České předsednictví investovalo mnoho energie a politického kapitálu do projektu Východního partnerství, který byl schválen na jarní ER (Výsledky českého předsednictví 2009:7).

V oblasti rozšiřování EU proběhlo během českého předsednictví předání přihlášek Černé Hory k posouzení EK a také byla přijata přihláška ke členství ze strany Albánie. Ke konci předsednictví se podařilo dosáhnout určitého posunu i v jednání s Tureckem (Výsledky českého předsednictví 2009:7). Po zvolení nového prezidenta Spojených států amerických Baracka Obamy bylo nutné navázat vztahy s novou americkou administrativou.

Významnou událostí a úspěchem v oblasti institucionálních bylo také dosažení dohody o kandidátech na předsedu EK na období 2009-2014. Hlavy států a předsedové se jednohlasně shodli na kandidátu J. M. D. Barrosovi. České předsednictví tak splnilo svůj úkol vyplývající z prohlášení Evropské rady z prosince 2008.

Po tomto výčtu výsledků českého předsednictví lze považovat ČR v plnění svých programových priorit za úspěšné.

5.2. Řešení krizových situací

Řecko

Řecko se v období vykonávání svého předsednického mandátu muselo potýkat s množstvím závažných krizí. Řecko se tak v první polovině roku 2014 ocitlo pod vnějším i vnitřním tlakem. Vnější tlak pramenil zejména z krize eurozóny, která tuto zemi postihla

ze všech členských států nejvíce. V tomto období se začalo hovořit dokonce o odchodu Řecka z eurozóny, často označovaného jako Grexit.

Řecko přijalo řadu úsporných protikrizových opatření, jež měly krizi eurozóny a její projevy utlumit. V minulých letech si zajistilo finanční pomoc ve výši 130 mld. eur. Mezi úsporná opatření patřily především škrty ve výdajích veřejného sektoru, snižování penzí, růst daní na luxusní zboží, růst DPH na 23%, 11% a 5,5%, zvýšení spotřební daně na alkohol, cigarety a pohonné hmoty o 10% nebo nové daně zisku firem (Českomoravská konfederace odborových svazů 2012) a také snížení rozpočtu určeného pro předsednictví. Tím byl poznamenán i samotný průběh předsednictví například snížením počtu akcí, summitů a doprovodných programů. Propad ekonomiky spojený s úspornými reformami měly však za příčinu další momenty, které lze označit za krizové. Jednalo se zejména o četné demonstrace a stávky. Protesty probíhaly také z důvodů vysoké míry nezaměstnanosti, která byla právě v roce 2014 rekordní. Pracovní příležitosti se staly jednou z priorit vypracovaného pracovního programu řeckého předsednictví a rozhodující zde byla spolupráce Řecka s evropskými institucemi, konkrétně s EIB, která se podílela na uskutečňování množství projektů pro malé a střední podniky, ve kterých byl za potřebí velký podíl lidské práce.

Dalším z krizových faktorů se stala vlna uprchlíků, která v roce 2014 byla pouze předzvěstí vypuknutí uprchlické krize v Evropě následujícího roku. Řecko bylo mnohokrát kritizováno za svou azylovou politiku, a naopak obyvatelé Řecka kritizovali EU a její určitou lhostejnost vůči tomuto řeckému problému. V rámci řešení této problematiky se Řecko snažilo upozorňovat na akutnost tohoto tématu a hledání jednotného postupu v rámci členských zemí EU v rámci zavedení Společného evropského azylového systému (CEAS).

Úsporná opatření, vysoká nezaměstnanost, uprchlická krize a s tím spojené nepokoje ve společnosti se odrazily také v postojích řeckých občanů k EU. Euroskeptické nálady zaznamenaly v roce 2014 velmi prudký nárůst, což se odrazilo zejména na politických stranách a jejich úspěších ve volbách do EP, které se konaly také během období řeckého předsednictví.

Česká republika

ČR se v rámci svého předsednictví potýkala také s řadou krizových momentů, přičemž většina z nich byla zahraničně-politického charakteru konflikt v Gaze, plynová krize a pád vlády během vykonávání předsednického mandátu znamenaly pro ČR značnou komplikaci.

Konflikt v Gaze byl největší diplomatickou výzvou od vstupu ČR do EU. Situaci však české delegaci v čele s Karlem Schwarzenbergem zkomplikoval bývalý francouzský prezident Nicolas Sarkozy, který se jako první tento konflikt vydal řešit. EK však vyjádřila podporu české delegaci a definitivně potvrdila, že čeští diplomatictí reprezentanti jsou ti, kteří mají zajistit dosažení příměří. Toho bylo úspěšně dosaženo a tato mise je hodnocena jako velký úspěch českého předsednictví.

Již v následujících týdnech čelilo české předsednictví další mezinárodní krizi, která mohla mít velmi závažné dopady na evropskou energetiku. Spor mezi Ukrajinou a Ruskem o dodávkách plynu vyvrcholil zastavením dodávek z ruské strany. Česká diplomacie tak musela čelit další krizové situaci, jež se ukázala jako velmi náročná. Tehdejší premiér M. Topolánek tento konflikt vyřešil prostřednictvím vlivů jednotlivých evropských politiků k tomu, aby se co nejrychleji vyjednala dohoda a obnovily dodávky plynu. Využil tak vliv německé kancléřky Angely Merkelové na ruského prezidenta V. Putina a vlivu polského prezidenta Kaczynského na ukrajinského prezidenta Juščenka. Tuto výzvu opět ČR zvládla a 8. ledna byla vyjednána dohoda zaručující obnovení dodávek. Tato mise je hodnocena velmi pozitivně a ČR dosáhla na uznání ostatních členských států.

Diplomatické úspěchy předsednictví však upozadila vnitropolitická krize, která skončila katastrofou v podobě pádu Topolánkovy vlády a jejím nahrazením úřednické vlády J. Fischera, čímž v očích svých členských kolegů ČR velmi klesla.

Celkové zhodnocení českého předsednictví v rámci řešení krizí je velmi obtížné. Na počátku muselo čelit velmi závažným mezinárodním problémům, u kterých byla nutnost rychlého řešení. Diplomatické postupy jsou v otázce konfliktu v Gaze a plynové krize považovány za velký úspěch českého předsednictví. Tyto úspěchy však byly upozaděny událostí pádu Topolánkovy vlády uprostřed výkonu předsednického mandátu

Srovnání těchto zemí při řešení krizí, které se odehrávaly během jejich předsednictví v Radě EU je poněkud komplikované. Řecko během svého předsednictví v roce 2014 muselo čelit zejména vnitrostátním problémům v podobě dluhové krize, uprchlické krize či krize eurozóny s čímž byly spojeny problémy také sociální v podobě vysoké nezaměstnanosti u mladých lidí. Řecko si bylo vědomo závažnosti těchto krizí a zvolilo radikální řešení, u kterých bylo předem jasné, že způsobí značné nepokoje napříč řeckou společností. Řešení těchto krizí se promítlo také ve volbě předsednických priorit, které si Řecko zvolilo, a u kterých byl zjevný faktor hájení národních zájmů. Řecko však své páté předsednictví v Radě EU i přes jeden z nejnižších rozpočtů zvládlo a lze jej hodnotit jako pozitivní. Je však nutné zmínit, že Řecko nebylo vystaveno řešení tak závažných mezinárodních otázek, jako tomu bylo v případě ČR. Ta sklídila za své diplomatické mise pochvalu od nejvyšších představitelů EU a respekt se jí dostavil také ze strany členských států, které ČR začaly vnímat jako rovnocenného partnera. Negativním faktorem se stala pro české předsednictví událost pádu Topolánkovy vlády, což lze považovat za ze strany ČR nezvládnutou politickou krizi.

5.3. Obecné zhodnocení

Řecko

Páté řecké předsednictví lze považovat za zvládnuté. Vzhledem ke špatné ekonomické situaci, nízkému rozpočtu a napětí s jakým bylo šest měsíců v Řecku sledováno se podařilo přečkat toto předsednictví bez jakýchkoliv katastrof či problémů. Řeckému předsednictví se dokonce podařilo prosadit množství svých předsednických priorit a úspěšně dovést EU až k volbám do EP v roce 2014.

Česká republika

První České předsednictví lze považovat ze stránky plnění programových priorit, počtu schválení legislativních aktů a řešení mezinárodních krizí za velmi povedené. V prvních měsících bylo české předsednictví hodnoceno pozitivně, mnoho představitelů změnilo názor na ČR, která byla jako bývalá komunistická země a poměrně čerstvý člen EU vnímána skepticky v tom, zda může předsednickou úlohu zvládnout. Vyústění vnitropolitické krize spojené s pádem vlády uprostřed předsednictví však opět obraz ČR

v EU obrátil k negativnímu pólu a z tohoto hlediska lze hodnotit české předsednictví v Radě EU jako nepovedené.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce je zaměřena na problematiku předsednictví v Radě EU. Jádrem celé práce je komparace dvou předsednictví – předsednictví Řecka, které proběhlo v první polovině roku 2014 a předsednictví ČR, které probíhalo v první polovině roku 2009.

Důvod výběru těchto dvou zemí byl společný faktor, spojující obě předsednictví a tím je období krize, které Řecko i ČR během výkonu svého předsednického mandátu prožívalo.

Cílem bylo porovnat tyto předsednictví v rámci plněných programových priorit a v rámci řešení krizí a neočekávaných událostí, které se během nich udály. Byly stanoveny následující výzkumné otázky:

„Která země byla při plnění své agendy úspěšnější?“ a „Lze české a řecké předsednictví považovat za úspěšně zvládnuté?“

První kapitola této práce se věnuje vývoji institutu předsednictví od založení ESUO, kde se ve Smlouvě o založení ESUO poprvé setkáváme se zmínkou o předsednictví. Toto předsednictví však bylo odlišné od toho, jaké známe dnes. Délka předsednictví byla stanovena na tři měsíce a jednotlivé státy se střídaly v rámci abecedního pořadí. Smlouvy, které přesněji definovaly jednotlivé funkce a význam předsednictví byly například Smlouva o EHS, kdy došlo ke změně délky mandátu ze tří na současných šest měsíců, byly zde poprvé také konkrétně definovány úkoly předsednictví. Slučovací smlouva v 60. letech přinesla s sebou sloučení všech institucí ES, což se týkalo také institutu předsednictví, které bylo vytvořeno pouze jedno pro společnou Radu. V období mezi 60. a 70. lety došlo k posílení významu Rady a předsednictví jako důsledku Lucemburského kompromisu a 70. léta sebou přinesla řadu reformních návrhů, které se přímo týkaly předsednictví. Tindermansova zpráva, Londýnská deklarace, Zpráva tří moudrých mužů a další zprávy sebou nesly reformní návrhy, ale většina z nich přijata vůbec nebyla.

Pro předsednický institut se stal přelomovým Jednotný evropský akt z roku 1968, který přinesl právní posílení postavení předsednictví. Byl zde kladen důraz pro důležitost předsednictví při koordinaci ES a EPS a zahraniční politikou. Přijetí Smlouvy o Evropské unii je považováno za zlomovou událost pro institut předsednictví ve smyslu

rozšíření působnosti o nové oblasti jako jsou Společná zahraniční a bezpečnostní politika, Hospodářská měnová unie nebo spolupráce v rámci justice a vnitra. Zároveň došlo také k zrušení principu abecedního pořadí a formalizaci institutu *trojky*.

Jelikož se páté řecké předsednictví konalo již podle tzv. lisabonských pravidel, je část věnována také změnám a rovinám které LS pro předsednictví přinesla. LS přinesla jednu ze zásadních reforem pro předsednictví v podobě absence fóra pro předsedu vlády nebo prezidenta předsednické země.

Pro plné pochopení toho, jak předsednictví funguje, je nutné popsat jeho obecné principy a funkce, na kterých funguje. Předsednictví Rady EU funguje na základě dvou základních principů – rotačním principu a principu nestrannosti, přičemž rozdíl mezi nimi je ten, že rotační princip je zakotven v primárním právu a závazných dokumentech, a naopak princip nestrannosti nemá žádné právní ukotvení a funguje spíše na základě politické zkušenosti a jeho dodržování je považováno za samozřejmost.

Co se týče funkcí předsednictví, ve své práci jsem použila definici dělení funkcí autora Jonase Tallberga, doplněnou o přidanou funkci autorů Petra Kanioka a Markéty Pitrové. Jedná se o pět základních funkcí :1) administrace a řízení Rady, 2) vytyčení politických priorit, 3) vyjednávání, 4) reprezentace Rady a 5) hájení národních zájmů. Pátá zmíněná funkce je mnoha autory považována za spornou, jelikož se nachází v rozporu s principem nestrannosti.

Řecko do svého v pořadí pátého předsednictví vstupovalo ve velmi obtížné pozici. Zemí zmítala hluboká hospodářská ekonomická krize, která sebou nesla řadu dalších problémů. Uprchlická krize, hrozba odchodu z eurozóny a napětí ve společnosti byly faktory, jimž muselo řecké předsednictví po celou dobu svého mandátu čelit. Ohledně odpovědí na výzkumné otázky v případě Řecka je situace obtížná. Řecko si stanovilo zvládnutelné předsednické cíle, které byly velmi národního charakteru, ale i přes velké finanční problémy a nízký rozpočet, který byl pro toto předsednictví určen lze řecké předsednictví považovat za úspěšné.

V případě České republiky odpověď na druhou výzkumnou otázku již nebyla zcela jednoznačná. ČR během svého předsednictví čelila řadě zásadních mezinárodních konfliktů v podobě války v Gaze a plynové krizi v podobě zastavení dodávek plynu

z Ruska. V tomto ohledu však česká diplomacie své úlohy zvládla velmi dobře. Konflikt v Gaze i přes počáteční neshody s francouzským prezidentem Sarkozym vyřešil tehdejší ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg poměrně rychle a bez problémů a české předsednictví za vyřešení tohoto konfliktu sklidilo pochvalu. Co se týče druhého krizového momentu, tedy přímé energetické hrozbě, zde opět česká diplomacie dokázala své dovednosti a schopnost využití vlivu jednotlivých evropských osobností. Tento konflikt měl opět kladný konec a dodávky plynu byly obnoveny. Z tohoto hlediska by byla odpověď na druhou výzkumnou otázku zcela jasná a to, že české předsednictví lze považovat za úspěšné. ČR ale čelila další zkoušce v podobě vnitropolitické krize, kdy při hlasování o nedůvěře nastal nejstinnější okamžik celého českého předsednictví v podobě pádu Topolánkovy vlády a následném nástupu úřednické vlády J. Fischera. Tento moment je mnohými považován za katastrofu českého předsednictví a respekt, který si ČR vysloužila svými diplomatickými schopnostmi ztratila společně s pádem vlády uprostřed výkonu předsednictví. Pokud tedy budeme hledat odpověď na druhou otázku v případě ČR je odpověď spíše záporná.

Cílem této práce bylo také zjistit to, která ze zemí byla úspěšnější při plnění své agendy. Vzhledem k tomu, jaké předsednické cíle si obě země stanovily a kolik z předsednických priorit dokázaly naplnit, lze tvrdit, že obě předsednické země si vedly v oblasti plnění agendy velmi dobře a vzhledem k tomu, jak různé cíle si každá ze zemí stanovila, nelze odpovědět, která z nich byla úspěšnější.

Ve své práci jsem vycházela zejména z publikací autora Petra Kanioka, který ve svých dílech zaměřených na problematiku předsednictví velmi detailně popisuje tento institut, včetně jeho dlouhého historického vývoje. Publikace P. Kanioka mi velmi pomohly v rámci kapitol o historickém vývoji předsednictví, kde jsem z knih *České předsednictví v Radě EU – most přes minulost* a *Předsednictví Rady EU: příběh půlstoletí* často čerpala. Během psaní své bakalářské práce jsem objevila velkou omezenost zdrojů věnujících se řeckému předsednictví v Radě EU. Autorky, které se tomuto tématu věnují nejvíce jsem citovala v rámci kapitole o průběhu řeckého předsednictví a jedná se o F. Chatzistavrou a S. Vasilopoulou, které se zaměřují také na problematiku euroskepticismu v řecké společnosti.

Česká republika se již v lednu následujícího roku zhostí role předsednické země po druhé za dobu svého členství v EU. I z tohoto důvodu vnímám aktuálnost tématu předsednictví v Radě EU a bude velmi zajímavé sledovat budoucí vývoj tohoto institutu a působení Řecka i ČR v něm.

Literatura a prameny

Literatura

1. Baum, M., & Marek, D. (2010). *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister & Principal
2. Galloway, D., & Westlake, M. (2004). *The Council of the European Union*. London: Caeremill Publishing
3. Hayes-Renshaw, F., & Wallace H. (2006). *The Council of Ministers*. London: Macmillan.
4. Havlík, V. & Kopeček, L. (2008). Krize vládnutí v České republice. *Politologický časopis*, (3), 183-205. Dostupné z: https://www.politologickycasopis.cz/userfiles/file/2008/3/Polcas_2008_3_pp_18_3_205.pdf
5. Chatzistavrou, F. (2014). *Defying the Oracle? The 2014 Greek Presidency of the EU Council*. European Policy Institutes Network. (online). Dostupné z: https://www.eukn.eu/fileadmin/Files/Presidencies/2014_Greece/EPIN_Greek_Presidency.pdf (24.6.2021).
6. Kaniok, P., & Pitrová M. (2005). *Institut předsednictví Evropské unie – principy, problémy a reforma*. Mezinárodní vztahy. 40 (3).
7. Kaniok, P. & Pitrová, M. (2006). *Předsednictví: vrcholem rad v EU*. In V. Dočkal & P. Kaniok (Ed.), *Česká politika v Evropské unii* (s.185-193). Brno: Mezinárodní politologický ústav.
8. Kaniok, P. (2008). *Předsednictví Rady EU: příběh půlstoletí*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav.
9. Kaniok, P. (2010). *České předsednictví Rady EU – most přes minulost*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav.
10. Slavík, H., & Potužník, J. (2009). *Sto dní v čele Evropy*. Praha: WWA photo s.r.o.
11. Spindler, W. (7.8.2015). *Number of refugees and migrants arriving in Greece soars 750 per cent over 2014*. (UNHCR). (online). Dostupné z: <https://www.unhcr.org/news/latest/2015/8/55c4d1fc2/number-refugees-migrants-arriving-greece-soars-750-cent-2014.html>. (24.6.2021).

12. Tallberg, J. (2001). *The Agenda-Shaping Powers of the EU Council Presidency*. Stockholm: Stockholm university.
13. Vasilopoulou, S. (2018). *The party politics of Euroscepticism in times of crisis: The case of Greece*. University of York

Prameny

1. ALJAZEERA.com. (9.1.2014). *Protests greet greeces EU presidency*. (online). Dostupné z: <https://www.aljazeera.com/news/2014/1/9/protests-greet-greeces-eu-presidency-9.1.2014>. (24.6.2021).
2. BBC.com. (18.9.2013). *Neo-Nazi held over Greek musician Pavlos Fyssas death*. (online). Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-24141246>. (24.6.2021).
3. BBC, (20.6.2015). *Greece debt crisis: Has Grexit been avoided?*. (online). Dostupné z: <https://www.bbc.com/news/world-europe-32332221>. (24.6.2021).
4. ČNB.cz, *The Stability and Growth Pact*. (online). Dostupné z: https://www.cnb.cz/en/about_cnb/international-relations/the-czech-republics-integration-into-the-eu/-the-stability-and-growth-pact/. (24.6.2021).
5. ČMKOS.cz. (14.6.2012). *Analýza: Finanční krize a sociální úpadek v Řecku*. (online). Dostupné z: <https://www.cmkos.cz/cs/obsah/223/analyza-financni-krize-socialni-upadek-v-recku/12374>. (24.6.2021).
6. ČT24.cz. (2014). *Problematické Řecko povede šest měsíců celou EU*. (online). Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/1056353-problematicke-recko-povede-sest-mesicu-celou-eu>. (24.6.2021).
7. ELECTIONGUIDE.org. (2012). *Election for Greek Parliament*. (online). Dostupné z: <https://www.electionguide.org/elections/id/1627/>. (24.6.2021).
8. EKATHIMERINI.com, (12.3.2013). *Ex-Syriza leader Alavanos to launch „Plan B“ movement favoring Greek euro exit*. (online). Dostupné z: <https://www.ekathimerini.com/news/149222/ex-syriza-leader-alavanos-to-launch-plan-b-movement-favoring-greek-euro-exit/>. (24.6.2021).

9. EUKN.EU. (2014). „*Programme of the Hellenic EU Presidency*“. (online). Dostupné z: https://www.eukn.eu/fileadmin/Files/Presidencies/2014_Greece/GR_Presidency_Programme_and_Priorities_-_resume.pdf (24.6.2021).
10. EUKN.EU. (2014). „*Results of the Hellenic EU Presidency*“. (online). Dostupné z: https://www.eukn.eu/fileadmin/Files/Presidencies/2014_Greece/Results.pdf (24.6.2021).
11. EURACTIV.cz (18.1.2009). *Boje v pásmu Gazy skončily*. (online). Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/evropska-unie-a-svet/news/izrael-a-hamas-uzavreli-primeri-005511/>. (24.6.2021).
12. EURACTIV.cz. (2.1.2014). *Řecko v čele EU: co nás čeká příští půlrok?* (online). Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/aktualne-v-eu/news/recko-v-cele-eu-co-nas-ceka-pristi-pulrok-011411/>. (24.6.2021).
13. EUROPARL.EUROPA.EU. (2019). *Results by national party 2014-2019*. (online). Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/election-results-2019/en/national-results/greece/2014-2019/constitutive-session/>. (24.6.2021).
14. European Commission. *Europe 2020 Strategy*. (online). Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/what/glossary/e/europe-2020-strategy. (24.6.2021).
15. EU2009.cz. (2009). *Motto předsednictví*. (online) Dostupné z: <http://www.eu2009.cz/cz/czech-presidency/presidency-motto/mottopredsednictvi-481/index.html>. (24.6.2021).
16. EU2009.cz. (2009). „*Pracovní program českého předsednictví*“. (online). Dostupné z: http://www.eu2009.cz/assets/news-and-documents/news/cz-pres_programme_cs.pdf (24.6.2021).
17. THE GUARDIAN.com. (31.12.2013). *Greece assumes EU presidency as anger towards Brussels grows*. (online). Dostupné z: <https://www.theguardian.com/world/2013/dec/31/greece-eu-presidency-anger-eurozone-crisis>. (24.6.2021).
18. HELLENICPARLIAMENT.gr. (2021). *Election Results*. (online). Dostupné z: <https://www.hellenicparliament.gr/en/Vouli-ton-Ellinon/To-Politevma/Ekloges/Eklogika-apotelesmata-New/#Per-1>. (24.6.2021).

19. Jednotný evropský akt
20. Maastrichtská smlouva
21. MFA.gr (2020). *Past Greek Presidencies*. (online). Dostupné z: <https://www.mfa.gr/en/foreign-policy/greece-in-the-eu/past-greek-presidencies.html>. (24.6.2021).
22. MPO.cz. (2009). „*Výsledky českého předsednictví v Radě EU*“ (online). Dostupné z: <https://www.mpo.cz/assets/dokumenty/39253/43693/525752/priloha005.pdf> (24.6.2021).
23. Slavnostní deklarace o Evropské unii
24. Slučovací smlouva
25. Smlouva o Evropském hospodářském společenství
26. Smlouva o Evropské unii
27. Smlouva o fungování Evropské unie
28. OECD.org. (2014). *OECD Employment Outlook 2014*. (online). Dostupné z: <https://www.oecd.org/greece/EMO-GRC-EN.pdf>. (24.6.2021).
29. RADIOŽURNÁL.cz, (12.10.2017). *Jak Paroubek svrhl Topolánka. Pád české vlády v roce 2009 slyšeli až v Bruselu*. (online). Dostupné z: <https://radiozurnal.rozhlas.cz/jak-paroubek-svrhl-topolanka-pad-ceske-vlady-v-roce-2009-slyseli-az-v-bruselu-6200919>. (24.6.2021).
30. VLÁDA.cz. (2009). *České předsednictví-otázky a odpovědi*. (online). Dostupné z: https://www.vlada.cz/assets/urad-vlady/vydavatelstvi/vydane-publikace/ceske-predsednictvi_EU_2009.pdf (24.6.2021).

Abstrakt

Tato bakalářská práce bych je zaměřena na komparaci předsednictví dvou států v Radě Evropské unie, a to České republiky v roce 2009 a Řecké republiky v roce 2014. Pro lepší porozumění dané problematice je zpočátku popsán institut předsednictví, jeho historický vývoj ve společenstvích, funkce a principy na kterých funguje a co vše obnáší úloha předsednictví. Tyto dvě země jsem zvolila z důvodu několika společných rysů. Jedním z nich je například tranzice k demokracii, kterou oba státy prošly, přestože každý z jiného typu nedemokratického režimu. Další spojitost můžeme nalézt v tom, že obě země během doby jejich předsednictví prožívaly nejen období plnění cílů jejich programů a předsednických povinností, zároveň ale zažívaly období krize. ČR v první polovině roku 2009 čelila dopadům světové finanční krize, konfliktu v Gaze, energetické hrozbě v podobě pozastavení dodávek plynu z Ruska a vnitrostátní politické krizi. V roce 2014 Řecko jako jeden z prvních členů EU pocíťovalo evropskou migrační krizi a nejen tu, zároveň zde i přes zlepšující se situaci trvala krize dluhová. Cílem této bakalářské práce je tedy porovnat průběhy předsednictví těchto zemí a na základě plnění priorit a řešení krizí zhodnotit oba státy. V této práci je popsán historický vývoj institutu předsednictví, funkce a principy, na kterých funguje a deskriptivně popisuje jednotlivé přípravy a průběh obou předsednictví. V závěru zodpovídám předem stanovené výzkumné otázky, u kterých odpověď není zcela jednoznačná.

Klíčová slova: Rada EU, předsednictví, Řecko, Česká republika, komparace, krize

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to evaluate the EU Council Presidency of the Greece in 2014 and Czech republic in 2009. For a better understanding of the issue, the institute of the Presidency, its historical development in the communities, the functions and principles on which it operates and what the role of the Presidency entails are described. I chose these two countries because of several common features. One is, for example, the transition to democracy, that both states have undergone, although each from a different type of undemocratic regime. Another link can be found the fact that during their presidencies both countries experienced not only periods of fulfilment of the priorities of their programmes and of their presidencies, but also times of crisis. In the first half of 2009, the Czech Republic faced the effects of the global financial crisis, the conflict in Gaza, the energy threat of suspension of gas supplies from Russia and a national political crisis. In 2014, as one of the first states of the EU, Greece felt the European crisis and also despite the improving situation, the debt crisis persisted. The aim of this bachelor thesis is therefore to compare the courses of the presidencies of the countries and to evaluate these two states on the basis of meeting priorities and crisis management. This work describes the historical development of the Institute of Presidency, the functions and principles on which it operates and describes in a descriptive manner the different preparations and course of the two presidencies. In conclusion, I answer predetermined research questions, where the answer is not entirely clear-cut.

Key words: Council of the European Union, presidency, Greece, Czech republic, comparison, crisis